

PERFIL DANSA

NO-FICCIÓ

Menfotisme
il·lustrat

Per Paul S. Keighley

La noció del temps com un camí que avança cap a un futur que sempre ens queda al davant és inherentment grecocristiana. En la cosmovisió jueva, el futur el tenim al darrere, i hi avancem desquenes amb la vista clavada en el passat. Si hi penses, és prou lògic. Tan sols sabem l'aspecte d'allò que se'ns presenta davant dels ulls, i és per això que en hebreu es fa servir la mateixa paraula per dir *davant* com per dir *abans*, i la paraula *darrere* també vol dir *després*.

Izraïl Méterer va ser un jueu ucraïnès que va viure la formació i la caiguda de la Unió Soviètica. Pràcticament desconegut més enllà de les lletres russes, ara el podem llegir en cata-

là gràcies a una col·lecció d'escriptors recollits i traduïts per Miquel Cabal Guarro i publicats per La Segona Perifèria. Explica Cabal al pròleg que Méterer es va guanyar la vida com a escriptor durant l'URSS produint una tirallonga de llibres inofensius com qui lliga botifarres. Però sota la superfície d'escriptor domesticat batia un cor de lletraferit. Com tot jueu que avança desquenes cap al futur, a Méterer l'obsessionava el seu passat, i *A reveure* és un recull de reflexions i relats autobiogràfics que va publicar després de la frustració i l'estupor vers el règim.

El resultat és un llibre inclassificable. Ni de memòries ni d'assajos, sinó un exercici de sinceritat des del ventre de la bèstia censora que fou l'URSS. "No em ve de gust omplir els buits de la memòria amb conjectures que la cohesionin. La remor del temps s'ha conservat en uns records esmicolats, que tenen contraindicada la successió lògica i fins i tot la certesa. De la boirina en surten sons i miratges." Aquesta successió de sons i miratges conté interrogatoris amb funcionaris que semblen dirigits pels germans Coen, una descripció trepidant de la pesca, escenes de costumisme jueu i antisemitisme soviètic, o el prodigiós relat 'La por' (Paper de Vidre), on, emprant un antihumor sufocant, un receptor de ràdio esdevé un objecte imponent i tenebrós. Amb aquests records desproveïts de missatge moral, pinta una imatge de l'URSS amb una pàtina mitològica que transmet tot el pes i el misteri de la història. Amb aquest to malenconiós, d'un menfotisme il·lustrat, tot plegat esdevé una reivindicació de la ignorància. En un règim que afirma conèixer tota veritat, la dignitat rau a admetre el caràcter fonèdis de la història.

A reveure

Izraïl Méterer

La Segona Perifèria

192 pàgines, 18,90 euros

Marcos Morau, Tanya Beyeler i Pablo Gisbert, fotografiats a Girona. DAVID BORRAT

El clan d'Ontinyent

El poble valencià és el lloc d'origen i retorn de Marcos Morau, de La Veronal, i Pablo Gisbert, de la companyia El Conde de Torrefiel, que també compta amb la ballarina Tanya Beyeler

Per Andreu Gomila

Tot i haver passat la infantesa, l'adolescència i la primera joventut junts, avui els és difícil trobar-se, a Marcos Morau i Pablo Gisbert. Per això l'obra que es fan moments abans de l'inici de l'assaig general al Centre Cultural de la Mercè de Girona és llarga i sincera. No es veuen des de fa unes setmanes, quan van coincidir a Madrid. Reunir-se al Temporada Alta, com aquest any, en què Morau i La Veronal han estrenat a Catalunya *Totentantz*, i Gisbert i El Conde de Torrefiel hi han fet *La luz de un lago*, tampoc és tan estrany. Enguany només s'han pogut abraçar i inter-

canviar quatre paraules. Fa 30 anys vivien al mateix carrer. A Ontinyent.

Tots dos van néixer al carrer del Conde de Torrefiel de la capital de la vall d'Albaida. Tots dos van anar a la mateixa escola. I tots dos van deixar Ontinyent de la mà per anar a viure a València. Quan Morau recorda la seva adolescència, Gisbert hi és, indefectiblement: "Veiem *Doctor en Alaska*, *Redes*, *Expediente X...* A casa no m'ho deixaven veure, però hi era. Jo, com Pablo Gisbert, havia anat a un col·legi religiós, tot homes. Després vam passar a l'institut públic, on hi havia tot el poble. Hi vaig conèixer Carmina Belda, que encara treballa amb mi i amb Pablo. Tenia dos anys més que nosaltres, una germana artista. A partir d'aquí descobrim De Chirico, Bacon, Warhol, tot un univers que ara és *mainstream*. Tots tres vam marxar a viure a València. Allà comença tot... Allò de ser gai en un col·legi de capellans, tot allò anava fent-me. Jo era el marica que no juga, sinó que pinta i guanya els concursos de dibuix".

A Gisbert, en canvi, li interes-

sava més la música: "Quan tenia 18 anys, tenia un col·lectiu de música hardcore. Per això, quan em va començar a interessar el teatre, vaig mirar l'avantguarda, el happening, la performativitat, un tipus de teatre que trencava la lògica".

Hi va haver un moment en què les vides de Morau i Gisbert es van separar. El primer va tirar cap al nord, cap a Barcelona, per estudiar coreografia a l'Institut del Teatre. L'altre va dirigir les seves passes cap a Madrid, cap a la RESAD, per estudiar dramaturgia. "A Barcelona vaig treure un zero i a Madrid un 9, segurament perquè a la RESAD, al jurat d'admissions, hi havia el Juan Mayorga", recorda Gisbert.

La separació va durar poc, tanmateix. Al cap de dos anys, Morau va trucar al seu amic d'infantesa per dir-li que muntava La Veronal i que el volia amb ell. Encara avui, quinze anys després, Gisbert segueix col·laborant amb la companyia de dansa i és normal trobar-se'l als crèdits signant-hi els textos.

Totentantz, que arriba aquest desembre al Lliure, no hi ha res de Gisbert. Ja no li pot seguir el ritme, diu. Per construir-la, Morau s'ha inspirat en la música de Liszt i en un cartell que va estar penjat al club berlinès Berghain durant la pandèmia, obra de l'artista Rirkrit Tiravanija, que deia: "Demà és la pregunta". I que venia a dir, segons Morau, que el món s'està morint i nosaltres estem aquí ballant, que "no ens importa el demà".

A finals de la primera dècada del segle XXI, quan El Conde de Torrefiel encara no havia nascut i La Veronal ho estava fent, quan Morau i Gisbert compaginaven els seus primers treballs artístics i la feina d'acomodadors al Mercat de les Flors, l'un no avançava sense l'altre. Així van estrenar *Suècia* (2008), *Maryland* (2009), *Finlàndia* (2010) i *Rússia* (2011). Un reguitzell de peces primerenques on ja es podia intuir que aquella tropa de nois i noies de vint anys serien el que són ara, sobretot després d'*Islàndia* (2012) i *Siena* (2013).

Aquí és on apareix la tercera cara integrant del clan d'Ontinyent, Tanya Beyeler. Companya de Morau a l'Institut i performer dels seus primers espectacles, assistent de direcció a *Islàndia*. Als assajos de La Veronal, ella i Gisbert fan més coses, a banda de parlar de dansa. Uneixen les seves vides doblement, de manera sentimental i artística. Així sorgeixen El Conde de Torrefiel i un primer espectacle (2013) que deixa tothom bocaba-dat. No té res a veure, formalment, amb La Veronal, però hi ha una pulsó de fons que agermana les dues companyies. Morau, en aquell moment, comença a girar per Europa. Gisbert i Beyeler no trigaran gaire.

El 2015 tots viuen entre Barcelona (Morau) i Premià de Mar (Gisbert i Beyeler), però passen molt temps al nord del Pirineu, bé en residències artístiques, assajant espectacles, bé de gira amb el seu repertori. La pandèmia, a més, va transformar moltes coses. Aleshores, Gisbert i Beyeler ja tenien dos fills i van pensar que el millor seria tornar a Ontinyent. S'hi van traslladar el setembre del 2020. Gisbert ho explica així: "Hi vam llogar una nau de 700 metres quadrats, diàfana, amb el terra de ciment, que a Barcelona seria impossible".

Avui, Morau es pregunta: "Necessitem la precaritat i la falta d'estímul per crear? Si hagués crescut a Nova York, amb Bob Wilson de veí, hauria sortit jo? Diuen que els nous creadors d'ara són de famílies acomodades. Què està passant amb l'educació? Vinc de classe treballadora, de gent que ha lluitat per l'educació dels seus fills".

66

Per a "Totentantz", Morau s'ha inspirat en un cartell penjat al club berlinès Berghain que deia: "Demà és la pregunta"